

Jaðaríþróttamiðstöð í Reykjavík

Íþróttabandalag Reykjavíkur
Nóvember 2020

Inngangur

Fyrr á árinu skilaði starfshópur á vegum Reykjavíkurborgar tillögum varðandi forgangsröðun á uppbyggingu íþróttamannvirkja í borginni samhliða stefnu Reykjavíkur í íþróttamálum til ársins 2030. Hluti af þeirri vinnu var rekstrarúttekt á íþróttafélögum og fjárhagslegu umhverfi þeirra félaga sem njóta styrkja frá borginni ásamt yfirliti um fjárfestingu í núverandi íþróttamannvirkjum. Unnar voru tillögur að framtíðarsýn og aðgerðaráætlun út frá lykilmarkmiðum um að jafna aðstöðu til þátttöku, með áherslu á að jafna aðstöðumun, m.a. með tilliti til kyns, efnhagslegrar stöðu, mikilvægi hreyfingar fyrir alla aldurshópa og um öflugt íþróttastarf um alla borg.

Í skilagrein var fjallað um áætlun um uppbyggingu íþróttamannvirkja og var eitt af þeim verkefnum sem hópurinn vann með, hugmynd um sameiginlega aðstöðu fyrir jaðaríþróttir. Í slíkri jaðaríþróttamiðstöð gætu mörg sérgreinafélög átt sameiginlegt heimili og aðstöðu. Með sameiginlegri aðstöðu væri hægt að uppfylla þarfir hvers félags betur ásamt því að samnýta aðstöðu eins og móttöku, búningaástöðu, salerni, skrifstofuaðstöðu, fundaraðstöðu o.fl.

Eins og staðan er í dag er aðstaða fyrir jaðaríþróttir bágborin á við hinar hefðbundnu íþróttagreinar. Í einstaka tilfellum er ekki hægt að fastsetja neina aðstöðu sem félagið hefur á að skipa og oftast nær er um tímabundin úrræði að ræða með tilheyrandi raski. Ljós er að öll þau félög sem um ræðir búa nú við annað hvort, nema hvort tveggja sé, þröngan kost eða eru á hrakhólum með sitt húsnæði á næstu 24 mánuðum þar sem leigusamningar eru að renna sitt skeið.

Í þessari samantekt er reynt að varpa ljósi á stöðu jaðaríþróttafélaga og jaðaríþróttagreina eins og hún er í dag, benda á þarfir þeirra til framtíðar og sýna möguleika á leiðum til að leysa þær.

Jaðaríþóttir

Jaðaríþóttum hefur vaxið ásmegin undanfarin ár og skipa sífellt stærri sess í hugum almennings. Þróunin hefur verið mjög jákvæð undanfarin ár og vöxtur iðkenda af öllum aldurshópum hvatt félögin til að gera betur.

Margar þessara íþróttagreina hafa sótt um og verið tekin inni Íþrótt- og Ólympíusamband Íslands á undanförunum árum, sem hefur kallað á aukin gæði í þjálfun og markið sett á frekari afreksstefnu sem hluta af uppbyggingu íþróttarinnar. En með stofnun sérsambanda hafa þessar greinar orðið hluti af heildarsamtökum íþróttahreyfingarinnar hér á landi sem er stórt skref fyrir mörg þeirra félaga sem leggja stund á þær greinar.

Það má með sanni segja að jaðaríþóttir hér á landi haf fylgt eftir þeirri þróun sem hefur verið á heimsvísu en að við séum 20 árum á eftir er kemur að uppbyggingu og þróun. Sú mikla lyftistöng sem þessar greinar hafa hlotið á undanförunum árum má einnig rekja til þess að jaðaríþóttir eru nú sumar hverjar orðnar hluti af Ólympíuleikunum sem hefur aukið ennfrekar á vinsældir þeirra.

Það má uglaust halda því fram að sá vöxtur og virðing sem þessar íþóttir hafa fengið á undanförunum áratugum hefur að einhverju leyti afmáð þann jaðarsetta stimpil sem íþóttirnar hafa fengið á sig í gegnum tíðina. Það hefur reynst mikið súrefni fyrir félögin hér heima og verið drifkraftur endurbóta og mikils uppbyggingarstarfs. Nú er svo komið að við erum með aðra, og jafnvel þriðju, kynslóð iðkenda sem hafa lagt brautina og grunn sem byggður er á.

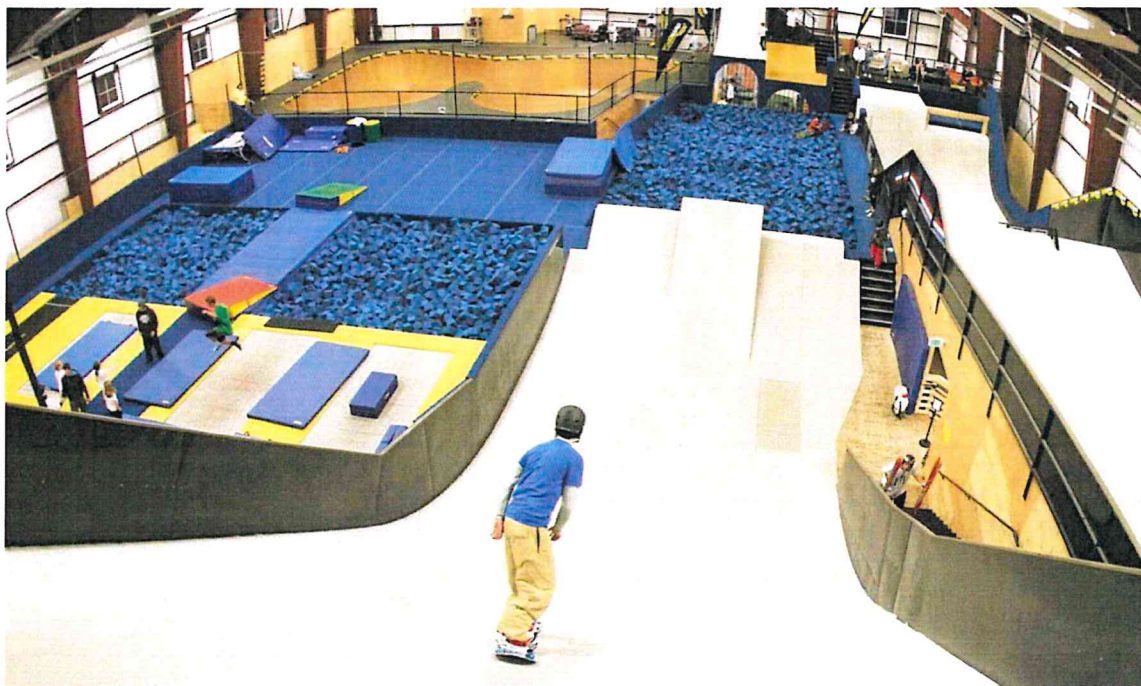
Jaðaríþóttir styðja við innihald framtíðarsýnar borgarinnar og uppfylla skilgreindar stefnuáherslur þess mjög vel. Þær ýta undir og efla þátttöku almennings í íþóttum með fjölbreyttu og aðgengilegu íþóttastarfi þar sem börn og unglingar hafa tækifæri til að þroskast ásamt því að uppfylla hreyfingu og líkamsrækt á öllum æviskeiðum. Jaðaríþóttir spila þar skemmtilegt hlutverk þar sem oft á tíðum er um fjölskylduþrótt að ræða og sjá má kynslóðir etja kappi saman. Framúrskarandi keppnis- og afreksfólk, veitir síðan framtíðarkynslóðum einnig hvatningu til íþóttaiðkunar.

Sameiginleg aðstaða

Til að uppfylla lykilmarkmið stefnumótunarvinnunar voru sett mælanleg markmið um uppbyggingu mannvirkja ásamt stöðu allra íþóttafélaga í Reykjavík. Er þar kveðið á um uppbyggingu og rekstur hagkvæmrar aðstöðu til íþóttaiðkunar og hreyfingar, sem hentar vel þörfum hverju sinni til að geta haldið úti faglegu starfi íþóttafélaganna. Markmiðið er að tímanýting íþóttahúsa á tímanum 8-22 á virkum dögum verði amk. 70%. Hagkvæmt rekstrarform næst með samvinnu við aðra um nýtingu mannvirkja. Því hafa Reykjavíkurborg og ÍBR hvatt íþóttafélög til samstafs og/eða sameiningar til að styrkja og bæta þjónustu gagnvart íbúum.

Með því að ráðast í uppbyggingu á sameiginlegri íþóttaaðstöðu fyrir jaðaríþóttir má ná töluverðum samlegðaráhrifum og samstarfi aðila. Fyrst ber að nefna þörf á rými fyrir almennt félagsstarf svo sem skrifstofuvinnu og/eða fundarhaldi. Oft á tíðum er um að ræða vannýtt rými sem hægt væri að samnýta og þar með ná hámarksnýtingu á slíku rými og aðstöðu án mikilla vandkvæða. Móttaka, veitinga-, salernis- og búningsaðstaða er dæmi um annað rými þar sem sameining getur sparað umtalsvert fé á móti því ef slík aðstaða væri á mörgum stöðum. Einnig myndi það bjóða uppá aukin gæði þjónustunnar sem oft á tíðum er bágborin, eða ekki fyrir hendi nú þegar hjá mörgum þessara félaga. Í þriðja lagi næst umtalsverður sparnaður með sameiginlegum rekstrarkostnaði við hita,

rafmagn, öryggisprófanir, tryggingar og almennt viðhald. Í fjórða lagi er aðkallandi þörf á sameiginlegri aðstaða til æfinga fyrir loftfimleika og stökk. En í mörgum jaðaríþróttum eru framkvæmd stökk sem krefjast talsverðrar æfingar og sérhæfs aðbúnaðar til að auðvelda framkvæmd þeirra og til að forðast meiðsli. Skíða- og snjóþrettaiðkendur sjá töluverða möguleika í að geta samnýtt slík aðstöðu allt árið um kring.

Hvað varðar skiptingu æfingatíma milli félaga að þá væri hægt að sjá fyrir sér svipað fyrirkomulag og í öðrum íþróttamannvirkjum þar sem mörg félög samnýta aðstöðu. Íþróttabandalag Reykjavíkur hefur mikla reynslu af því að úthluta tímum til félaga eftir þeim reglum og viðmiðunum sem til staðar eru. Það væri hægt að styðjast við sömu og/eða svipaða aðferðafræði gagnvart jaðaríþróttamiðstöðinni. Það myndi einnig tryggja, og styðja við markmið um öruggt aðgengi að íþróttaaðstöðu þar sem algild hönnun væri að leiðarljósi.

Staðsetning sameiginlegrar íþróttaaðstöðu þarf að vera miðlæg þar sem greitt aðgengi er, nálægð við samgönguteningar og almenningssamgöngur. Með sameiginlegri íþróttaaðstöðu munu jaðaríþróttir fá veglegri og sérhæfðari aðstöðu en þau búa við í dag. Þá mætti einnig hugsa sér að ýmis tómstundastarfsemi gætt átt athvarf í jaðaríþróttamiðstöð enda væri hægt að búa til mjög áhugaverðar tengingar við aðra starfsemi miðstöðvarinnar og út fyrir vegg hennar eins og með tengingu við ýmiskonar útvist.

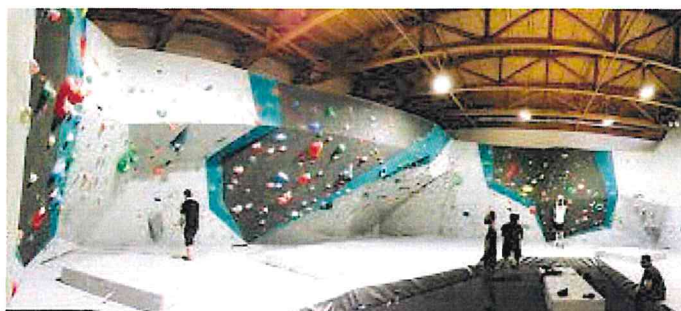
Mikið af börnum sem stunda jaðaríþróttir eru ekki að finna sig í öðrum íþróttum eins og fótbolta og handbolta. Áhugavert væri að skoða fyrirkomulag þar sem krakkarnir gætu mætt í miðstöðina og æft þá íþrótt sem þau langar til þann daginn. Þannig gætt þau æft hjólreiðar, klifur, bogfimi og parkour samtímis yfir veturinn eða að 1x í viku væri opið á milli hópa þannig að krakkarnir gætu prófað nýjar íþróttir. Með þessu móti væri mögulega hægt að fá krakkana oftar í húsið, við héldum áhuga þeirra lengur og líklega fleiri börn sem myndu sækja miðstöðina. Án efa kveikir þetta meiri áhuga hjá þeim og í stað þess að brottfall verði þá skipta þau frekar yfir í aðrar íþróttir innan miðstöðvarinnar.

Klifurfélag Reykjavíkur

Íþróttagrein: Klifur

Fjöldi iðkenda yngri en 18 ára: 455

Fjöldi iðkenda 18 ára og eldri: 899

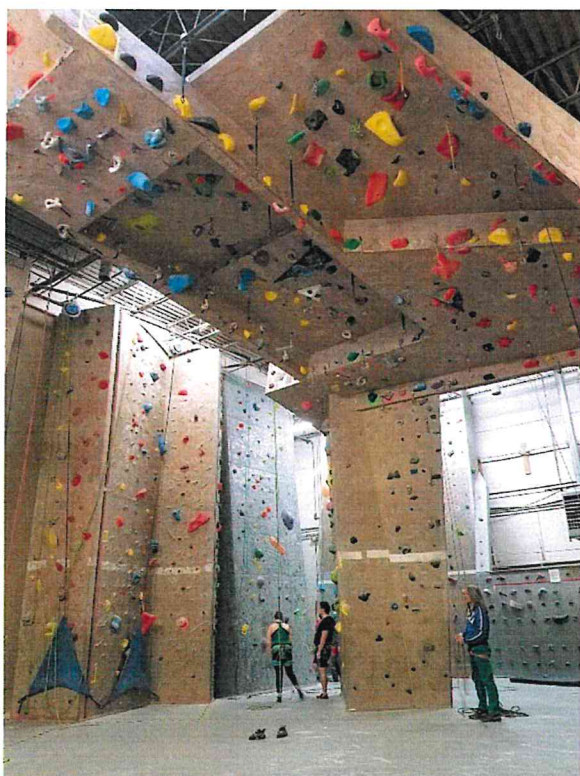
Staða nú:

Félagið rekur Klifurhúsið í Ármúla. Leigusamningur rennur út árið 2023. Húsnæði Klifurfélagsins er 800 m² þar af 550 m² sem telst til æfingaraðstöðu. Rýmið skiptist í búningsaðstöðu með sturtum, móttöku, lyftingaraðstöðu, upphitunarsal, félags- og fundaraðstöðu, geymslu og ásamt æfingasal bæði fyrir línuklifur og grjótglimu. Takmörkuð aðstaða er fyrir línuklifur þar sem lofthæð er einungis 7,5m.

Núverandi aðstaða er sprungin enda þátttaka aukist gríðarlega.

Þörf:

Félagið þarf stærra og hentugra húsnæði. Þarfagreining gerir ráð fyrir a.m.k. 2.500 fm æfingaaðstöðu, með amk 15m háum leiðsluveggjum til að standast reglur um keppnir í Evrópu, grjótglimuaðstöðu og hraðaklifur keppnisvegg. Keppt er á öllum þremur greinum klifurs á Ólympíuleikunum. Sérstakt svæði þarf fyrir yngri iðkendur, sem hægt er að hólfa betur af, sem og bættu upphitunar og þrekaðstöðu.

Hjólabrettafélag Reykjavíkur

Íþróttagrein: Hjólabretti

Fjöldi iðkenda yngri en 18 ára: 840

Fjöldi iðkenda 18 ára og eldri: 680

Staða nú:

Félagið er „á götunni“ og vantar að komast í framtíðaraðstöðu með sína starfsemi.

Þörf:

Félagið þarf aðstöðu innandyra, brettagarð sem gerir félaginu kleift að halda úti æfingum fyrir sína iðkendum

Íþróttafélagið Jaðar

Íþróttagreinarnar: Hjólabretti, línuskautar, hlaupahjól, BMX hjól, parkour.

Fjöldi iðkenda yngri en 18 ára: 200

Fjöldi iðkenda eldri en 18 ára: 40

Staða nú:

Félagið hefur aðstöðu í Dugguvogi en það húsnæði er á tímabundnum leigusamningi vegna fyrirhugaðs niðurrifs.

Þörf:

Félagið þarf aðstöðu innandyra, brettagarð og brautir sem gerir félaginu kleift að halda úti æfingum fyrir sína iðkendur.

Hjólreiðafélag Reykjavíkur

Íþróttagrein: Fjallahjól.

Fjöldi iðkenda yngri en 18 ára: 150

Fjöldi iðkenda eldri en 18 ára: 118

Staða nú:

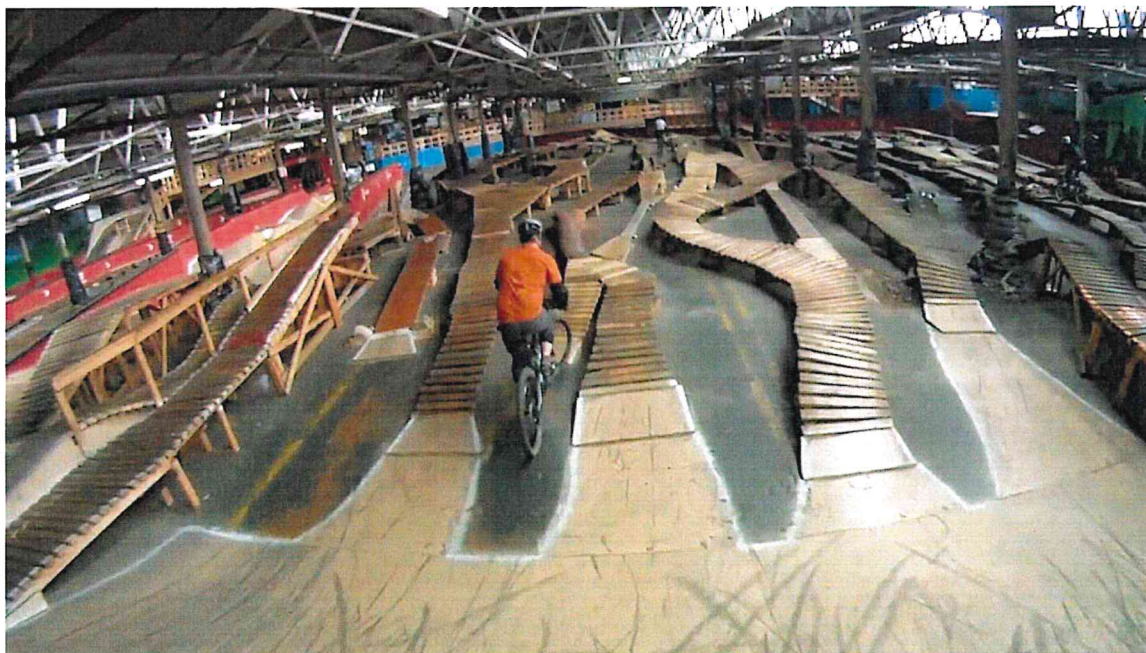
Ekki er til staðar aðstaða fyrir fjallahjól innandyrna í borginni né annars staðar á landinu.

Þörf:

Félagið þarf aðstöðu fyrir fjallahjólreiðar innanhúss sem myndi gera því kleift að halda úti æfingum allan ársins hring og auka mjög nýliðun í íþróttinni. Yfir sumartímann eru um 150 börn sem æfa hjá félaginu. Aðeins þau hörðustu halda út að æfa yfir kaldasta tímabil ársins. Einnig þurfa þau að eiga meiri búnað til þess eins og öflug ljós bæði á hjól og hjálm, nagladekk og fleira.

Hjólreiðafélag Reykjavíkur er eina hjólreiðafélagið á höfuðborgarsvæðinu sem heldur úti æfingum fyrir börn allt árið. Með uppbyggingu svona svæðis er mögulegt að fleiri félög í borginni leggi út í að byggja upp barnastarf.

Aðrar íþróttagreinar og tómstundastarfsemi

Nokkur félög og íþróttagreinar eða tómstundastarfsemi sem nýtt gætu aðstöðu í jaðaríþróttamiðstöð eru í aðstöðu nú en vildu hafa betri og hugsanlega sérhæfðari aðstöðu en þau hafa í dag.

Parkour er stundað hjá fimleikafélögunum í dag í aðstöðu sem er hugsuð fyrir fimleika en ekki parkour. Auk þess fer parkouriðkun ekki vel með fimleikataekin. Félögin hafa nefnt að kostur væri að hafa á einum stað sérhæfða aðstöðu fyrir íþróttina.

Bogfímifélagið Freyja hefur aðstöðu í Bogfímisetrinu en einhversstaðar hefur verið nefnt að það húsnaði kunni að víkja fyrir framtíðarskipulagi í Vogabyggð. Það væri auk þess gott fyrir félagið að hafa eigin aðstöðu og geta skotið af lengra færi en er mögulegt í dag.

Hjólaskautafélagið sem leggur stund á roller derby er búið að fá vilyrði fyrir bráðabirgðaaðstöðu á Þórðarhöfða en félagið hefur verið á hrakhólum undanfarin ár.

Keilufélögin í Reykjavík hafa verið með aðstöðu í Keiluhöllinni. Þar er skortur á æfingatímum auk þess sem æfingar eru á sama tíma og opið er fyrir almenning í keilu sem fer ekki alltaf vel saman.

Í minni sölum væri hægt að bjóða upp á danstíma eins og t.d. fyrir street dans og hiphop sem hafa verið að leita að fastri aðstöðu.

Þá mætti einnig hugsa sér að ýmis tómstundastarfsemi gætt átt athvarf í jaðaríþróttamiðstöð enda væri hægt að búa til mjög áhugaverðar tengingar við aðra starfsemi miðstöðvarinnar.

Valkostir

Í skoðun hafa verið húsakynni á ýmsum stöðum og einnig rætt um að byggja nýtt mannvirki. Þrír kostir varðandi jaðariþróttamiðstöð hafa verið nefndir til sögunnar að undanfögnu og er þeim líst stuttlega hér að neðan. Fjórði kosturinn er svo að hver og einn aðili sé útaf fyrir sig eða í samstarfi við færri greinar víðsvegar um borgina.

Kassagerðin

Eigendur húsnæðis við Köllunarklettsveg 1 sem áður hýsti Kassagerð Reykjavíkur hafa boðið húsnæðið til leigu undir miðstöð fyrir jaðariþróttir. Þar er um að ræða mjög spennandi húsnæði þar sem eigendur eru tilbúnir að setja talsverða fjármuni í að gera á því þær lagfæringar og breytingar sem þarf til að það uppfylli kröfur. Um er að ræða gamlar lagerbyggingar og mögulega mætti einnig nýta samliggjandi skrifstofubyggingu.

Dæmi um sambærileg verkefni í nágrennalöndum okkar sem komið hafa vel út eru Game Street Mekka í Kaupmannahöfn og Skur 13 í Osló. Húsnæðið er aðeins í um hálfu kílómetra fjarlægð frá Laugardalslaug.

Í þessari hugmynd er verið að koma mjög mörgum aðilum og greinum saman á einn stað sem gerir mögulegt að nýta sameiginlega aðstöðu á mjög hagkvæman hátt

Gufunes

Hugmynd sem hefur verið varpað fram til að leysa aðstöðumál jaðariþróttar er að byggja nýtt húsnæði á Gufunesi í tengslum við útivistarsvæði. Þar væri boðið upp á fjölbreytta menningar- og tómstundastarfsemi inni og úti. Þessi tillaga eins og hún er sett fram gerir þó ekki ráð fyrir að sameina eins margar greinar undir sama hatti og gert er í tillögunni um Kassagerðina en mögulega er hægt að útvíkka hana og koma fyrir fleiri greinum.

Toppstöðin

Til skoðunar hefur verið að nýta Toppstöðina í Elliðaárdal fyrir jaðariþróttir. Þar væri jafnframt hægt að tengja aðstöðuna við útivistarparadísina sem er þar í næsta nágrenni. Ekki er hægt að koma fyrir eins mörgum aðilum/greinum eins og í Kassagerðinni en þó er möguleiki á viðbyggingu sem gæti leyst eitthvað af þeim þörfum.